

ПРОФЕСІЙНА МОБІЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОГО УСПІХУ

МАРЦЕВА Л.А.

Державний університет «Житомирська політехніка», м. Житомир, Україна

МИТИНСЬКИЙ В.М.

Одеська державна академія будівництва та архітектури, м. Одеса, Україна

Процеси інтеграції вимагають нині від закладів вищої освіти підготовки конкурентоспроможних фахівців, здатних до змін професійної діяльності, тобто сформованої професійної мобільності. У Концепції професійної освіти України та Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті визначено нагальною потребою забезпечення підготовки кваліфікованих кадрів, здатних до творчої праці, професійного саморозвитку, опанування та впровадження наукоємних й інформаційних технологій, конкурентоспроможних та мобільних на ринку праці.

Здобуття вищої освіти не гарантує випускнику успішного працевлаштування через стрімке старіння знань, а тому актуальною нині є професійна підготовка студентів, яка забезпечить майбутньому фахівцю готовність до освоєнню нових технологічних процесів, а також можливої зміни його професії та вільної орієнтації на ринку праці, умінню приймати і реалізовувати нестандартні рішення в ситуації ринкової конкуренції, можливості уникати стереотипів у виробничих сферах.

Мобільність, у широкому сенсі (від лат. mobilis – рухомий, рухливий) – здатність до швидкого пересування, дії, виконання завдань. До них можна віднести: рухливість; відкритість новому; уміння гнучко пристосовуватися до нових обставин; креативність мислення; комунікативність; вміння адаптуватися до мінливих умов діяльності; активність, швидкість, самостійність і відповідальність у прийнятті рішень; націленість на успіх і постійне самовдосконалення; вміння аналізувати ситуацію і прогнозувати її розвиток; здатність до навчання, самонавчання; стійкість до фрустрації зовнішнього і внутрішнього середовища організації; вміння відстежувати і правильно оцінювати стан навколишнього світу та інше [1, с. 288]. У великому психологічному словнику професійна мобільність визначається як „здатність і готовність особистості досить швидко й успішно опанувати нову техніку та технологію, набувати знання й уміння, яких бракує, щоб забезпечити ефективну підготовку до нової професійної діяльності” [2, с. 24].

Поняття мобільності фахівців обґрунтовується багатьма вченими як певний рівень узагальнених професійних знань та готовності до оперативного відбору, реалізації способів виконання різних завдань у галузі своєї професії. Дослідники наголошують, що професійно мобільними фахівцями вважаються, якщо вони здатні знаходити способи розв'язання проблем та виконувати нестандартні завдання, готові до освоєння нових інформаційних технологій. На нашу думку, реалії економічного розвитку країни вимагають підготовки конкурентоспроможних фахівців до інноваційної діяльності із застосування адекватних навчальних форм, що вирішують два взаємозалежні завдання:

- формування інноваційної готовності до сприйняття нововведення;
- вміння діяти по-новому, бути професійно мобільним на сучасному ринку праці.

Враховуюче зазначене, професійна мобільність студента буде забезпечена, якщо впродовж навчання в студента будуть сформовані: комунікативність, активність, здатність пристосовуватися до мінливих умов діяльності, відмова від стереотипів, творче ставлення до професійної діяльності. Зауважимо, що система формування готовності до професійної мобільності в умовах закладу вищої освіти, ефективна відповідно до принципів цілеспрямованості, наступності, обліку потенційних можливостей студентів.

Професійно мобільний фахівець володіє системою професійних компетенцій, застосовує її для виконання завдань у професійній діяльності та засвоює під час навчання ключові компетенції, що характеризують міжкультурні та міжгалузеві знання, уміння та здібності, необхідні для адаптації та професійного успіху. Відповідно до компетентнісного підходу, що знайшов широке запровадження в сучасній професійній освіті, серед найбільш важливих сформованих компетенцій професійно мобільного фахівця, на думку науковців, мають бути такі: освітні компетенції (готовність фахівця підтримувати свій професійно-творчий потенціал в умовах науково-технічного прогресу, здатність до самоосвіти); загальнонаукові (система базових знань за профілем підготовки); соціально-комунікативні компетенції (швидка соціалізація в суспільстві, вміння адаптуватися до нових ситуацій); ціннісно-сміслові та загальнокультурні компетенції (ціннісно-сміслова орієнтація спеціаліста в навколишньому світі, готовність і прагнення пізнати й удосконалювати самого себе, готовність до безперервної самоосвіти, постійної мотивації до навчання протягом життя).

Аналізуючи професійну підготовку студентів, важливо враховувати реальні можливості закладу освіти в розвитку професійної активності майбутніх фахівців. Дослідники наголошують на певних педагогічних чинниках, а саме:

цілеспрямованій модернізації навчальних програм з обов'язковим включенням туди інтегрованих курсів із різних фундаментальних та прикладних дисциплін, а також (незалежно від профілю навчального закладу) курсів з основ економіки, соціальної психології та трудового законодавства; упровадженні елементів випереджаючої освіти; підвищенні доступу студентів до найрізноманітніших джерел навчальної інформації (інформаційних ресурсів), у тому числі з предметів, що не входять у навчальні плани; розширенні обсягу науково-дослідних робіт і активну участь в них студентів. Так кафедру основ і фундаментів широко залучаються студенти до науково-дослідної роботи через участь їх в науково-дослідних гуртках і групах. Їх діяльність передбачає поглиблене вивчення студентами регіональних геотехнічних особливостей, знайомство з новими проектними, участь в розробці нових технологічних рішень і прийомів, які застосовуються в будівельній практиці. Результати цієї роботи тільки в цьому році представлені більш ніж 10 публікаціями.

Для того, щоб випускники кафедри швидко адаптувалися в професії, в навчальний процес вводяться більше наукових, в тому числі, прикладних розробок з урахуванням складних регіональних архітектурних, інженерно-гідрогеологічних, кліматичних і геотехнічних особливостей. Вивчення дисципліна «Інновації в будівництві», яка зосереджена на прогресивних інноваційних підходах, що стосуються зведення нульових циклів, опрацювання, при виконанні магістерських робіт, конкретних інноваційних складових, як в розрахунковій, так і в конструктивній їх реалізації дозволяє студентам отримати навички обґрунтовано приймати рішення.

Досвід педагогічної діяльності в академії засвідчує, що професійна мобільність - це ефективна модель перебудови та реформування системи кадрового забезпечення економіки країни. Підготовка професійно компетентних фахівців, затребуваних і конкурентоспроможних на ринку праці, а головне - професійно мобільних, готових до професійного зростання, здатних до творчого мислення та співпраці, є важливим завданням вищої освіти.

Література

1. Философский словарь [Текст] / под ред. И.Т. Фролова. – 5-е изд. – М.: Политиздат, 1987. – 590 с.
2. Мищенко В. А. Факторы формирования профессиональной мобильности в системе высшего профессионального образования [Текст] / В. А. Мищенко // Вестн. Югорского гос. ун-та. – 2008. – Вып. 4(11). – С. 59-63.